

УДК 687

ВІКТОРІЯ ВИСОЦЬКА, МАРИНА КОЛОСНІЧЕНКО
Київський національний університет технологій та дизайну

ВПЛИВ ІДЕЙ АБСТРАКЦІОНІСТІВ ХХ ст. НА СУЧАСНИЙ ДИЗАЙН ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ РІЗНОВИДІВ АПСАЙКЛІНГУ

Мета: дослідити й обґрунтувати вплив ідей митців-абстракціоністів ХХ ст. на сучасний дизайн із використанням різновидів апсайклінгу в роботах авторів сьогодення.

Ключові слова: абстракціонізм, апсайклінг, аплікація, дизайн, колаж, трансформація.

Постановка завдання обумовлена актуальністю заявленої проблематики, її значущості для теорії і практики дизайну, зважаючи на те, що обраний напрям є мало вивченим і потребує подальших наукових досліджень, адже поза межами наукових розвідок залишаються питання визначення значущості впливу ідей абстракціоністів ХХ ст. на дизайн сучасного одягу із використанням різновидів технік апсайклінгу.

Методи досліджень: для досягнення поставленої мети було використано методи аналізу та індукції, історико-діахронічний та візуально-аналітичний.

Результати досліджень. Абстрактне мистецтво є одним з радикальних винаходів ХХ ст., зважаючи на те, що абстракціонізм, абстрактний живопис є поняттями контекстуально-обвантаженими та суперечливими. Втім, у загальному розумінні вони позначають мистецтво, образність якого базується радше на кольорі, лінії, формі та текстурі, ніж на мотивах, запозичених з навколишньої реальності [3, с. 69].

Так, на момент закінчення Першої світової війни (1914 – 1917 рр.), серед представників абстрактного мистецтва найбільш значущими були роботи таких видатних скульпторів та художників школи Баухауз (1919 – 1933 рр.) як: Василя Кандинського (1866 – 1944 рр.), Пауля Клеея (1879 – 1940 рр.), Оскара Шлеммера (1888 – 1943 рр.), Тео ван Дусбурга (1883 – 1931 рр.), Джозефа Альберса (1888 – 1976 рр.) та інших. Зауважимо, що осередок школи Баухауз, на той період, став центром розвитку різних видів абстрактного мистецтва для усієї Європи. [3, с. 72]. Його митцям вдалося здійснити значний вплив на сучасний дизайн. Це пояснюється тим, що більшість дизайнерів почали брати за джерело натхнення їхні витвори мистецтва та трансформувати їх у власні вироби, використовуючи при цьому аплікацію, колаж та інші різновиди апсайклінгу.

Наприклад, творчість німецько-швейцарського художника Пауля Клее (1879 – 1940 рр.) була випадково абстрактною, однак сама абстракція переважала у його роботах, що були написані у період школи Баухауз. Подібно до Піта Мондріана та Василя Кандинського, у своїх теоріях та мистецтві майстер пензля зосереджувався навколо таких елементів візуалізації як: точки, лінії, площини тощо. Але важливим залишалося те, що ці елементи були первинною основою природи та абстракціонізму. Автора хвилював сам процес зміни форми, трансформації: саме колір був не лише засобом встановлення гармонійних відношень, організації простору, а передусім енергією [3, с. 72].

Принагідно зауважимо, що *апсайклінг* (англ. *Upcycling*) трактується нами як процес переробки вже наявних речей для вторинного вжитку, який завдяки своїм економічним, екологічним та естетичним властивостям надає їм «нового життя». Але, головним є те, що апсайклінг є одним із можливих шляхів економії ресурсів країни під час війни» [1, с. 24]. Наприклад, полотно Пауля Клее «Маленька картина з ялинками» 1922 р. (див. Рис. 1) стала для мисткині Карен Тернер ідеєю для виготовлення обкладинки для альбому (див.Рис. 2-3). Вона використала багатшарові прозорі вручну пофарбовані тканини з простим ручним швом та аплікацією [4].

Таким чином, виріб пані Карен Тернер, наочно демонструє, що гармонійне поєднання звичайних клаптиків різноманітних тканин може стати неординарним витвором мистецтва, який можна використовувати в побуті.

Наразі каліфорнійська художниця Євгенія Лолі в своїх роботах і нині використовує відскановані сторінки старих журналів та наукових видань, створюючи з них колажі, використовуючи естетику поп-арту, дадаїзму та сюрреалістичні традиції (див. Рис. 5-6) [2]. Більшість робіт майстрині розміщено у вільному доступі на Інтернет-ресурсі «Flickr».

Klee sketchbook

Sketchbook cover: Klee's 1922 painting of a little fir tree. Layered sheer and hand-dyed fabrics with single hand stitch and applique

2" square sketchbook with cover

Рис. 1. Пауль Клее. Картина «Маленька картина з ялинками», 1922 р. [6].
Рис. 2.–Рис. 3. Карен Тернер, обкладинка для альбому, картина Клее 1922 р., 2022 р. [4].

Рис. 4. Тео ван Дусбург. Колаж «Денатуралізований матеріал, руйнування 2», 1923 р. [7].

Рис. 5. Євгенія Лолі. Колаж «Домашнє насильство», 2016 р. [5].

Рис. 6. Євгенія Лолі. Колаж «Доброго ранку, красуне», 2016 р. [5]

Висновки. Узагальнюючи вищезазначене наголосимо, що прикладів впливу ідей абстракціоністів XX ст. на сучасний дизайн із використанням різновидів апсайклінгу таких, як: аплікація та колаж, існує досить велика кількість, але поза увагою наукових розвідок, нажаль, залишаються інші не менш цікаві різновиди (печворк, кантха, кінусайга, синель та інші), які потребують подальшого дослідження й систематизації. Також ідею трактування апсайклінгу ми розглядаємо й в історично-центричному аспекті у напрямку поєднання національно-культурної спадщини і сучасності. Саме така форма буде вмещувати не просто переробку вживаних речей, а й матиме складову реалізації ідей дизайнера щодо збереження історико-культурної спадщини свого народу із одночасним поєднанням сучасних модних тенденцій.

Література

1. Бондаренко В. Д., Висоцька В. В., Семенова А. В. Символізм контексту та мінімалістичність композиції у дизайні сучасного жіночого одягу на прикладах використання технік апсайклінгу. The functioning of culture and art during the war : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2024. pp. 24-45., URL : <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/460/12418/26617-1> (дата звернення 09.10.24).
2. Колаж: естетика старих журналів в сюрреалістичних традиціях. ArtLvivOnline (Арт Львів Онлайн). URL : <https://art.lviv-online.com/kolazh-estetyka-staryh-zhurnaliv-v-syurrealistichnyh-traditsiyah/> (дата звернення 08.10.24).
3. Рудик Г. Б. Основні напрями розвитку абстрактного живопису: історичний огляд. Наукові записки НаУКМА. 1999. Т. 13: Теорія та історія культури. с. 69-78., URL : <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8c2d1c1a-88ff-4964-b16c-504948a2ac02/content> (дата звернення 07.10.24).
4. Klee sketchbook. Karen Turner Stitching Life. URL : <https://stitchinglife.uk/2022/07/04/klee-sketchbook/> (дата звернення 08.10.24).
5. Loli Eugenia. Flickr. URL : https://www.flickr.com/photos/eugenia_loli/page2 (дата звернення 09.10.24).
6. Paul Klee. Kleines Tannenbild 1922. Kunstmuseum Basel. URL : <https://sammlungonline.kunstmuseumbasel.ch/eMP/eMuseumPlus> (дата звернення 08.10.24).
7. Theo van Doesburg. The Denaturalized Material, Destruction 2. Obelisk Art History. URL : <https://www.arthistoryproject.com/artists/theo-van-doesburg/the-denaturalized-material-destruction-2/> (дата звернення 08.10.24).